



**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni  
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones  
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis  
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

**Henricus, de Sancto Ignatio**

**Leodii, 1709**

Caput 7. Aqua vino permixta in Christi sanguinem unà cum vino  
immediatè convertitur.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)



divina institutio appellari, prout à nonnullis Patribus appellatur. Tum quia præceptum illud ex speciali Dei inspiratione conditum est ab Apostolis. Quomodo jejuniū quadragesimale, Leo Papa institutionis divine salubritate provivum esse dicit. Tum quia eatenus est divina institutio, quantum à Christo tradita, non lege, nec præcepto, sed exemplo. Quo sensu institutionem illam nonnulli Patres aiunt esse ordinem divinitus traditum.

67 Sed quid ad Cyprianum relatum cap. in sanctificando de Consecr. dist. 2. Videtur enim primâ facie aquæ mixtionem asserere necessariam necessitate Sacramenti. At enim: *Sic in sanctificando calice Domini offerri aqua sola non potest, quomodo nec vinum solum potest. Si verò calix Domini non est aqua sola, aut vinum solum, nisi utrumque sit, ubi miscetur. Quomodo nec corpus Domini potest esse farina sola, aut aqua sola, nisi utrumque adinatum fuerit & copulatum, & panis unus compage solidatum.*

Respondet certam esse Cypriani mentem in contrarium: cum ibidem dicat, quod si vinum tantum quis offerat, sanguis Christi incipit esse sine Christo, id est sine representata unitate corporis Christi, quod est Ecclesia, ut Glossa explicat ibidem.

68 Dicendum proinde cum S. Thoma in 4. dist. 11. q. 2. a. 4. ad 2. quod exponendum est verbum Cypriani, non potest, id est non debet. Quia illud possumus quod iure possumus. Et idem quantum ad id quod debet fieri, est simile ex parte corporis & sanguinis: non autem quantum ad id quod fieri potest. Quia aqua est de substantia panis; non autem de substantia vini. Vel dic in exemplis non esse querendam similitudinem omnimodam, ibique Cyprianum (disputantem contra Aquarios, in sola aqua consecrantes) solum velle probare, quod aqua sola validè consecrari nequeat; sicut vinum solum licitè consecrari nequit.

69 Sed quamobrem (inquit) vino modicam aquam miscendam esse dicimus? Respondet quia certum est, quod aqua esse debet in minori quantitate quam vinum, cap. perniciosus de celebrat. Miss. Et quia in Florentino habetur, quod aqua modicissima admisceri debet. Denique Ferdinandus de Castro-Palao testatur, esse consuetudinem & praxim Romanæ Ecclesiæ, octies vel decies plus vini apponere, quam aquæ. Tametsi hic scrupulosè non sit procedendum, ne sensu deluto, nihil aquæ in calice fundatur.

70 Si curiosius inquiras, quantum aquæ sine scrupulo apponi queat? Cardinalis de Lugo disp. 4. n. 38. respondet non videri scrupulum habendum, si quinta vel sexta pars aquæ apponeretur. Tum quia credibile non est vinum aded esse debile, ut tam modicâ aquâ corrumpatur. Tum quia Concilium Triburicense anno 895. celebratum can. 19. permittit apponere tertiam aquæ partem. Dicit enim: *Dua partes sunt vini (quia major est majestas sanguinis Christi, quam fragilitas populi) tertia aquæ, per quam intelligitur infirmitas nature humane.*

71 Sed tutius sequimur Florentinum, aens aquam modicissimam admiscendam, præsertim hæc in partibus, ubi nec vina aded generosa sunt, & sæpe in cavea, vel in via baptizantur, priusquam in altari ministrantur. Quo tamen haud obstante, vinum in altari per Sacerdotem adhuc misceri debet. Tum quia aqua dolio apposta non sufficit ad significationem hujus Sacramenti, ait S. Thomas a. 8. ad 3. Tum quia mixtio præcepta est, tanquam cæremonia sacra, pertinet ad sacrificium, ideoque in altari fieri debet ab ipso sacrificante. Idque sub mortali, non obstante materie parvitate. Quia tametsi parva sit entitativè, magna est significativè, prout demonstrant quatuor rationes S. Thomæ n. 5. productæ.

Quod si Sacerdos aquæ mixtionem ante Offertorium oblitus, id ante calicis consecrationem advertat, aquam calici ante consecrationem infundere debet, eam Deo mentaliter offerendo. Sed si advertat celebrans, post consecrationem calicis, non fuisse appositam aquam, nullo modo apponat (inquit rubrica Missalis) quia non est de necessitate Sacramenti.

## CAPUT VII.

*Aqua vino permixta in Christi sanguinem unâ cum vino immediatè convertitur.*

67 Circa aquam adjunctam vino, dicendum (inquit S. Thomas a. 8.) quod sicut Innocentius III. dicit in quadam Decretali cap. cum Mattheus de celebr. Missar. triplex est opinio. Quidam enim dicunt, quod aqua, adjuncta vino, per se manet, vino converso in sanguinem. Sed hæc opinio stare non potest. Quia in Sacramento altaris, post consecrationem, nihil est nisi corpus & sanguis Christi. Sicut enim Ambrosius dicit in lib. de officiis: ante benedictionem, illa species nominatur: post benedictionem corpus significatur. Alioquin non totum adoraretur veneratione latræ.

74 *Et idè alii dixerunt, quod sicut vinum convertitur in sanguinem; ita aqua convertatur in aquam, que de latere Christi fluxit. Sed nec hoc rationabiliter dici potest. Quia secundum hoc, aqua seorsim consecraretur à vino, sicut vinum à pane.*

75 *Et idè, sicut ipse (Innocentius III.) dicit: aliorum opinio probabilior est, qui dicunt aquam converti in vinum, & vinum in sanguinem.*

76 Eliminata igitur è scholis opinione dicentium, aquam vino in calice mixtam, converti in aquam quæ de latere Christi fluxit: eò quod verba consecrationis calicis nullo modo significant istam conversionem; & in illud solum conversio fiat, quod consecrationis verba significant. Eliminata etiam opinione dicentium, aquam vino mixtam, per se post consecrationem manere (quia in Sacramento altaris Ecclesia post consecrationem, nihil agnoscit nisi corpus & sanguinem Christi, sub speciebus panis & vini) certa est sententia, quæ ponit aquam vino mixtam in Christi sanguinem per consecrationis verba converti. Sed controversa est an mediatè? an immediatè?

77 Opinio quæ ponit aquam solum mediatè converti in sanguinem, ita ut prius converti debeat in vinum, est S. Thomæ, Alensis, Bonaventuræ, Scoti, Abulensis, Sylvii, ipsiusque Carechismi Romanani. Estque illa quæ in Innocentio III. supra probabilior dicit. Sed certa non est. Contraria quippe opinio (quæ ponit aquam immediatè converti in sanguinem, tametsi prius in vinum mutata non fuerit) graves etiam habet defensores, Cardinalem Alanum, Baronium, Toletum, Salmeronem, Jansenium Gandensem, Sotum, Card. de Lugo, aliosque multos; & quamvis tempore Innocentii III. prior opinio ipsi visa sit probabilior, attentâ autoritate Scholasticorum (quorum major & potior pars ei patrocinabatur) attentâ etiam Philosophiâ illius temporis: Posterior nihilominus hodie videri potest probabilior, attentâ doctrinâ SS. Patrum, Philosophiæque modernæ. Cum ex una parte, ob rationem n. 73. ex S. Thomæ allatam, certa sit communis doctrina Patrum Justinii Martyris sub finem Apol. 2. Cypriani epist. 63. Ambrosii lib. 4. de Sacram. c. 4. & 5. Damasceni lib. 4. fid. orthod. c. 14. Paschali I. de corp. & sang. Dom. c. 11. Rabani lib. eodem c. 30. Algeri lib. 1. de Sacram. c. 19. dicentium aquam vino in calice mixtam, in Christi sanguinem transmutari, nihilque in calice post consecrationem esse



nisi Christi sanguinem. Ex alia verò parte istius doctrinæ certitudo non pendeat à Peripatetica illa Philosophia, docente quòd aqua vino permixta, in vinum tranfmuteatur. Cùm isti Philosophi accuratior Philosophia adverteatur, & aqua sine ista tranfmutione, incorporari queat vino, fierique pars ejus, sicque in Christi sanguinem tranfmutari.

78 Quòd autem Peripateticæ Philosophiæ, docenti tranfmutionem aquæ in vinum, accuratior Philosophia adverteatur, doctissimus amicissimusque Boudartius tr. 3. de Sacram. Euchar. §. 1. q. 6. bene ostendit: *Antiquorum enim (inquit) & recentiorum accuratior Philosophia comprobatur, elementa aded esse fixæ naturæ, ut nequaquam in seipsa substantialiter permuteantur. Nunquam enim v. g. aqua, quantumvis lato immixta, terram vertit in suam substantiam, nec vice versâ: quia possunt semper particule terrestres ab aqueis secerni. Sicut etiam in vapore, qui ex particulis aeris & aque constat, quando particule aeris condensantur, particule aque, antea disperse, in aquam sensibilem coalescunt. Kircherus phialam semiplenam aquâ limpida, multis annis bene obturata conservavit; in qua semper aqua mansit ejusdem altitudinis, adeoque nec aer simul inclusus, in ipsam, nec hæc in illum substantialiter mutata sunt. Atque eadem est ratio de aliis. Elementa quoque non transeunt in mixtum, sed in hoc manent particule cujusque elementi permixtæ: unumquodque enim ex iis componitur, in que resolvitur. Jam verò experientia Chymicorum constat, unumquodque mixtum in elementa resolvi. Sic, ut verbo id dicamus, lapidi perfrigida non solum partes terrestres insunt, sed ex illo vi caloris educitur vapor, qui (ut antea dictum est) ex particulis aeris & aque constat. Latens etiam in eo igne particula: Quomodo enim aliis per affricum ferri ex eo profiliunt, nisi in illo laterent? ... Prædictis autem supposito, facile intelligitur, quomodo modica aqua, vel etiam tertia pars, respectu vini (prout posse adhiberi præscripsit Tribariense Concilium) mutetur in sanguinem Christi: quia nempe incorporatur vino, & fit pars ejus (tametsi in vinum substantialiter non tranfmuteatur) tamesi enim debilis evadat, non desinit esse vinum: nec est ulla ratio, quare ista particule aqua non transeant in sanguinem Christi, sicut partes terreæ, vel igneæ, que in eodem latitant.*

79 Et hinc fit quòd Patres tam absolute dicant, aquam vino mixtam tranfire in sanguinem Christi; quòdque Ambrosius l. 4. de Sacram. c. 4. dicat: *Vinum & aqua in calicem mittitur, sed fit sanguis consecratione verbi celestis.* Et Damascenus l. 4. c. 14. *fitque vinum & aqua sanguis Christi.* Et Paschalius ubi supra: *aqua consecratur, non quòd aqua permaneat, sed vertitur in sanguinem.*

80 Neque loquuntur sub dubio, vel supposito, vel conditione, si nempe prius aqua in vinum convertatur. Quia conversio ista nimis incerta est, ut in ea fundent tam firmam resolutamque assercionem suam; jamque tempore ipsorum, vel antè Plinius scriperat (in confirmationem accuratioris Philosophiæ supradictæ) vinum purum à limphato secerni posse, si vas ex hedera fiat, per quod transeunte vino, aqua vino mixta, vasi adhærebit, vinumque distillat. Sed & in variis Lyturgiis Jacobi, Basilii, &c. aqua vino itatim ante consecrationem miscebatur. Quòd & Christus fecit. Credibile verò non est, aquam (maximè pro tertia parte mixtam) tam modico tempore in vinum converti. Confer quæ dixi lib. 2. c. 3.

*præfens esse debet consecrari, ut ad sensum pronomine hoc & hic valeat demonstrari.*

81 **C**onstat, tum quia formæ veritas id postulat. Tum quia Christus sic factò docuit, dum panem & vinum sibi ad sensum præsentia, imò accepta in sanctis ac venerabilibus manibus consecravisset. Tum denique quia id ipsum confirmat Ecclesiæ praxis, quæ nullam unquam materiam, nisi modo dicto præsentem consecrat.

82 Delinant proinde hæretici Catholicis calumnia, sè imponere, quòd doceant Sacerdotem simul consecrare posse omnes panes, qui sunt in foro venales. Neque enim omnes fat propinquè sunt & præfentes, ut ad sensum pronomine hoc valeant demonstrari; uti nec omnia vina in magna cella vinaria reclusa; sed oportet emptorem de loco ire ad locum, ut quod cupit, determinet, dicens: *hoc volo, non istud.*

83 Ad dictam quoque præsentiam minimè sufficit, quòd materia consecranda sit parum distans, si non sit coram Sacerdote, sed à tergo, vel post parietem. Quia res sic collocata, moraliter hominum sensu & usu (cujus in Sacramentis humano modo efficiendis habetur ratio) non censentur taliter præfentes, ut ad sensum pronomine hoc & hic demonstrabiles sint.

84 Non sufficit etiam quòd materia visu percipitur, si sit valde distans. Nec enim tunc ad sensum demonstrabilis est pronomine hoc, sed pronomine illud.

85 Denique si materia sit valde magna, non sufficit quòd secundum aliquam sui partem ad sensum sit præfens, ut consecrabilis sit secundum se totam, etiam secundum partes valde distantes. Aliàs Oceanus, in vinum conversus, totus consecrari possit à Sacerdote, cui ad sensum præfens esset secundum partem littoris Dunkerkano adjacentem. Quòd dici nequit, ob nimiam distantiam partium Oceani, Indis adjacentium.

86 Non est tamen necesse, quòd materia consecranda in se actu videatur, vel tangatur à Sacerdote, dummodo coram ipso propinquè possit; sed satis est, quòd sensibilibus percipitur in se, vel in aliquo, cum quo vel faciat moraliter unum, ut pars cum toto, vel ad quod se habeat, ut contentum in continente. Unde valde consecratur hostia latitans in acervo, panis in calice cooperto, vinum in dolio. Sic enim pecuniam in bursa clausa demonstrantes dicimus: *hæc est mea pecunia.* Et diversa vina in diversis dolis demonstramus his pronominibus: *hoc est album, istud rubrum.*

87 Juxta rubricas tamen Missalis ante Offertorium aperienda est pixis, in qua hostia continentur, non necessitate Sacramenti, sed præcepti. De hostia corporali involuta, idem est quòd de hostia in pixide clausa, vel de vino in calice cooperto. Quæ ad sensum sufficienter præfentia censentur, ut dictis pronominibus demonstrantur.

88 Adde pro scrupulis, materiam consecrandam non debere esse tam parum distantem, ut halitus vel sonus verborum formæ ad ipsam perveniat, vel pervenire queat. Cùm id necessarium non sit, ut modo dictò demonstrabilis sit. Indecore proinde & absque ratione Sacerdotes quidam, dum Consecrationis verba proferunt, os & labia ita materiæ admovent, ut eam halitu suo perfundant, cum tam inconcinna subinde oris compositione, tamque indecenti formæ prolatione, ut adstantes ad risum excitent, quos modestiæ capitis inclinatione, sacrorum verborum secretâ, distinctâ & devotâ pronuntiatione (prout rubrica præscribit) ad devotionem debere provocare.

## CAPUT VIII.

*Materia consecranda sic physice & moraliter*

CAPUT